

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI
DEPARTAMENT WYCHOWANIA I EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ

Warszawa, 23 września 2021 r.

DWEW-WWPB.4017.137.2021.KK

Pani
Zofia Szozda
Przewodnicząca Wojewódzkiej
Rady Kobiet Województwa
Lubuskiego
w Zielonej Górze

Szanowna Pani Przewodnicząca,

w związku z przesłanym przez Biuro Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (pismo nr BPRM.5161.17.1.2021.JP) apelu Wojewódzkiej Rady Kobiet Województwa Lubuskiego z 5 sierpnia 2021 r. w sprawie poprawy sytuacji kobiet, dzieci, młodzieży oraz seniorów przedstawiam informację z zakresu kompetencji Ministerstwa Edukacji i Nauki dotyczącą edukacji do następujących punktów:

Ad 1.

Realizacja zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest jedną z podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły¹. Za prawidłową organizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej² w placówkach oświatowych oraz zapewnienie dziecku/uczniowi ww. pomocy, adekwatnej do rozpoznanych potrzeb, odpowiada dyrektor szkoły, który w porozumieniu z organem prowadzącym ustala m.in. formy udzielania tej pomocy, okres ich udzielania oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy będą realizowane z danym dzieckiem/ucniem³.

Uczniowie mogą skorzystać ze wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, które realizowane jest m.in. przez podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży.

Dodatkowo, Ministerstwo Edukacji i Nauki realizuje zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące zapewnienia realizacji zadań wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego na obszarze powiatu,

¹ Art. 109 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2020 r. poz. 910, z późn.zm.),

² Organizowanej zgodnie przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020 r. poz. 1280) oraz przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013 r. poz. 532, z późn. zm.).

³ § 20 ust. 5 i 6 rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

określonych w art. 90v ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 5 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zadań wiodących ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych⁴ oraz doposażenie placówki pełniącej funkcję tego ośrodka (zadanie 2.4, Priorytet II Programu: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny).

Podstawowymi zadaniami ośrodków jest organizowanie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka oraz – w zależności od potrzeb dziecka – dodatkowych usług terapeutów, fizjoterapeutów, psychologów, pedagogów, logopedów i innych specjalistów oraz w miarę możliwości udzielanie dzieciom i ich rodzinom kompleksowej pomocy od chwili wykrycia zagrożenia niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do 3 roku życia.

Realizowane jest też zadanie 1.5. Priorytet I Programu: Wsparcie dla kobiet w ciąży i ich rodzin - przygotowanie i utrzymanie miejsca w bursach lub internatach dla uczennic w ciąży, w formie odrębnego, jednoosobowego pokoju, w którym zapewnione są maksymalnie komfortowe warunki pobytu uczennicy do czasu urodzenia dziecka. W ramach tego zadania jednostki samorządu terytorialnego utworzyły w internatach lub bursach 219 miejsc.

Ad 2.

Minister Edukacji i Nauki przywiązuje szczególne znaczenie do upowszechniania wśród dzieci i młodzieży wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowania właściwych postaw wobec zagrożeń, w tym związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych i sytuacji nadzwyczajnych⁵.

Bezpieczeństwo

W 2018 r. Ośrodek Rozwoju Edukacji we współpracy z Rządowym Centrum Bezpieczeństwa przygotował materiały edukacyjne dla szkół - scenariusze zajęć dla uczniów klas I–III szkoły podstawowej, IV–VIII oraz klas III gimnazjum, do pobrania ze strony ORE oraz ulotkę i spoty reklamowe dotyczące kampanii społecznej „Alert RCB”.

Zorganizowane zostały również e-kursy dla pracowników oświaty pt. „#Alert RCB system powiadamiania o zagrożeniach poprzez SMS”.

W zakresie bezpieczeństwa, w tym w sieci, przeprowadzone zostały szkolenia:

- Cyberprzemoc: jak uchronić dzieci i młodzież przed niebezpieczeństwem w cyberprzestrzeni.
- Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów dostępnych w sieci a zjawisko cyberuzależnienia wśród adolescentów.
- Cyfrowe Portfolio – bezpieczeństwo w komunikacji i w mediach.
- Rozpoznawanie wczesnych zagrożeń i podejmowanie interwencji profilaktycznej.

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1712.

⁵ Art. 1 pkt 21 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1082, z późn. zm.).

- Budowanie relacji i współpraca z rodzicami uczniów podczas edukacji zdalnej.
- Oddziaływania wychowawcze i profilaktyczne realizowane w edukacji zdalnej.
- Niebieska Karta w oświacie.
- Interwencja kryzysowa wobec dzieci i młodzieży. Podstawy teoretyczne.
- Mechanizmy związane z doświadczaniem sytuacji trudnych, kryzysowych i traumatycznych oraz konsekwencje emocjonalno-społeczne dla osób ich doświadczających.
- Sposoby i narzędzia służące rozpoznawaniu potrzeb osoby w sytuacji trudnej, kryzysowej, traumatycznej – perspektywa szkoły/przedszkola i poradni.
- Rola placówek doskonalenia nauczycieli w przygotowywaniu szkół i poradni do właściwego reagowania w sytuacji trudnej, kryzysowej i traumatycznej.
- Praktyczne przykłady sposobów reagowania na różnorodne sytuacje trudne, kryzysowe, traumatyczne, z którymi może się spotkać/spotyka się przedszkole/ szkoła/poradnia.
- Metody pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie/ zagrożoną niedostosowaniem społecznym: Jak zdalnie aktywizować dzieci i młodzież zagrożoną niedostosowaniem społecznym/niedostosowaną społecznie do pracy nad własnym rozwojem?
- Zaburzenia psychiczne przejawiające się myślami samobójczymi i zachowaniami autodestrukcyjnymi u młodzieży.

Ośrodek Rozwoju Edukacji prowadzi również kursy e-learning z profilaktyki agresji i przemocy rówieśniczej. Cyklicznie realizowane są kursy dla pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych, specjalistów szkolnych oraz z placówek doskonalenia nauczycieli :

- Interwencja w sytuacji przemocy rówieśniczej. Metoda Wspólnej Sprawy wg Kena Rigbiego.
- Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej w szkole – rola świadka.

Publikacje przygotowanych przez ORE, m.in.:

- Ramowe programy szkoleń dla nauczycieli odpowiedzialnych za nauczanie w zakresie bezpieczeństwa informacyjnego w szkołach na I, II i III etapie edukacyjnym.
- Bezpieczne funkcjonowanie w mediach społecznościowych ze szczególnym uwzględnieniem zagrożenia sieciowymi grami komputerowymi.
- Uczeń z zaburzeniami psychicznymi w szkole.
- Zarządzanie emocjami – krok w stronę zdrowia psychicznego.
- Skuteczna profilaktyka uzależnień behawioralnych.

Programy profilaktyczne rekomendowane dla szkół

System rekomendacji programów działa na poziomie krajowym od 2010 roku. Jest to zadanie realizowane we współpracy czterech instytucji: Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Rozwoju Edukacji oraz Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

W ramach systemu, dokonywana jest ocena programów z obszarów:

- promocji zdrowia psychicznego,
- profilaktyki uzależnień (profilaktyki narkomanii, profilaktyki problemów alkoholowych),
- programów profilaktyki innych zachowań problemowych (ryzykownych) dzieci i młodzieży.

Programy są badane pod kątem spełnienia standardów - szczegółowych wymagań odnoszących się do jakości programu jako całości, a także poszczególnych etapów jego realizacji, tj. etapu diagnozy i oceny potrzeb, wyboru grupy docelowej, planowania celów i sposobów ich realizacji, zapewnienia jakości realizacji oraz monitorowania i oceny efektów programu w trakcie ewaluacji

Programy ocenione pozytywnie w zależności od stopnia spełnienia standardów mogą być zakwalifikowane na jeden z trzech poziomów jakości.

Szczegółowe informacje w zakresie systemu rekomendacji programów profilaktycznych wraz z ich konkretną bazą znajdują się na stronie <https://programyrekomentowane.pl/>

Programy rządowe

W 2018 r. zakończyła się realizacja Programu „Bezpieczna+” (adresowanego m.in. do uczniów, rodziców, nauczycieli i innych pracowników szkół). Program przewidywał działania dotyczące m.in.: podniesienia poziomu kompetencji pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia, które w niej występują, np. opracowania i upowszechnienia rekomendacji w zakresie zabezpieczeń szkolnych sieci komputerowych, materiałów informacyjnych i dydaktycznych dotyczących bezpiecznego funkcjonowania w cyberprzestrzeni.

Celem programu było podniesienie jakości procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych poprzez przegląd stanu bezpieczeństwa szkół, opracowanie i wdrożenie rekomendowanych rozwiązań oraz upowszechnianie wśród wszystkich pracowników szkoły umiejętności rozpoznawania sytuacji zagrożenia oraz postępowania w sytuacjach kryzysowych. Działania były prowadzone we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa.

Na początku bieżącego roku został przygotowany z inicjatywy Ministerstwa Edukacji Narodowej wraz z Ministerstwem Zdrowia program „Loguj się z głową”. Jest on odpowiedzią na zagrożenia wynikające z powszechnego korzystania z Internetu przez dzieci i młodzież. Jego celem jest dostarczenie wiedzy, a także

kształtowanie postaw, które sprzyjają bezpiecznemu korzystaniu z Internetu i mediów elektronicznych oraz chronią dzieci i młodzież przed e-uzależnieniami.

Program może być realizowany przez nauczycieli bez konieczności wcześniejszego szkolenia. <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/loguj-sie-z-glowa-czyli-jak-bezpiecznie-korzystac-z-internetu>

Rady dla rodziców

Urząd Komunikacji Elektronicznej przygotował poradnik dla nauczycieli i rodziców pn. „Klikam z głową”, który nie tylko opisuje zagrożenia jakie mogą spotykać użytkowników nowoczesnych technologii, ale również przedstawia sposoby reagowania na nie.

Celem kampanii edukacyjnej jest poszerzenie wiedzy dzieci, młodzieży oraz rodziców i nauczycieli o tym, jak bezpiecznie korzystać z potencjału Internetu. Przygotowany poradnik jest zbiorem wiedzy i doświadczeń, który ma wesprzeć rodziców i nauczycieli we wprowadzaniu najmłodszych w bezpieczne poruszanie się w przestrzeni wirtualnej.

Poradnik dostępny jest na stronie

urzędu: <https://cik.uke.gov.pl/news/poradnik-dla-nauczycieli-i-rodzicow,228.html>

Dodatkowo, w ramach kampanii „Klikam z głową” przygotowano filmy, które znajdują się pod adresem: <https://www.uke.gov.pl/wydarzenia/klikam-z-glowa,3.html> :

- *Jak bezpiecznie korzystać z Internetu?* - animowany film dla dzieci w wieku 6 do 9 lat.
- *Jak bezpiecznie poruszać się w sieci i korzystać z urządzeń telekomunikacyjnych?* - film dla dzieci w wieku 10-12 lat.

Należy mieć na uwadze regulacje dotyczące poszanowania wykonywania władzy rodzicielskiej i sprawowania pieczy nad dzieckiem. Dziecko, zgodnie z przepisami *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*⁶, pozostaje aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską. Sprawowanie władzy rodzicielskiej wiąże się z odpowiedzialnością rodziców za opiekę zdrowotną nad dzieckiem.

Na stronach internetowych szkół publikowane są informacje dotyczące m.in. wsparcia, jakiego rodzice mogą udzielić dzieciom w domu, sposobu spędzania czasu wolnego. Oferta pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest na bieżąco dostosowywana do potrzeb uczniów i ich rodziców.

Warto ustalić z dzieckiem zasady korzystania z Internetu. Nie jest zalecanym aby najmłodsze dzieci mogły korzystać samodzielnie z urządzeń z dostępem do sieci, warto aby wychowankowie nauczania wczesnoszkolnego robili to pod nadzorem rodziców. Uczniowie starszych klas szkoły podstawowej, wraz z rodzicami powinni ustalić zasady bezpiecznego korzystania z komputera oraz granice czasowe.

Skutecznym narzędziem jest oprogramowanie do *kontroli rodzicielskiej*, instalacja pomoże chronić dzieci przed dostępem do nieodpowiednich treści

⁶ art. 92 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359).

w Internecie. Blokada nieodpowiednich treści może zostać założona na komputer oraz smartfon. Programy tego typu dają możliwość filtrowania treści, kontrolowania czasu i aktywności dziecka online. Opcje blokowania treści są dostępne w funkcjach powszechnie dostępnych przeglądarek internetowych.

Przed udostępnieniem dziecku urządzenie z dostępem do Internetu, warto odpowiednio skonfigurować system operacyjny. Zapewni to ograniczenie dostępu do szkodliwych, dla małoletnich użytkowników, treści.

Programy pomocnicze dla nauczyciela i rodzica:

W realizacji zadań wychowawczo-profilaktycznych z ochrony i wzmacniania zdrowia, budowania zespołu, komunikacji itp. nauczyciel może posilkować się bogatym zasobem materiałów informacyjno-edukacyjnych online.

Minister Edukacji i Nauki w ramach ogłoszonych w 2020 r. otwartych konkursów ofert⁷ zlecił realizację działań z zakresu profilaktyki problemów zdrowia psychicznego i poprawy dobrostanu psychicznego społeczeństwa. Adresatami działań byli uczniowie, nauczyciele, rodzice i instytucje tzw. otoczenia szkoły.

W ramach zadań m.in.:

- a) przeprowadzono szkolenia online dla nauczycieli i rodziców uczniów z niepełnosprawnością, w tym ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z niepełnosprawnością intelektualną i niepełnosprawnościami sensorycznymi, w dwóch podstawowych aspektach: zwiększenie możliwości życiowych oraz sposoby uniknięcia destrukcyjnych doświadczeń;
- b) przygotowano i przeprowadzono szkolenia online dla nauczycieli i rodziców dotyczące upowszechnienia w szkołach i placówkach oświatowych zasad komunikacji oraz mediacji szkolnej i mediacji rówieśniczej jako metod rozwiązywania konfliktów i zapobiegania agresji i przemocy w relacjach społecznych.

Odbywały się dyżury konsultacji on-line z psychologiem, doradcą zawodowym, pedagogiem, specjalistą nowych technologii, mediatorem, trenerem komunikacji bez przemocy i mediacji na stronie: <https://instytutep.pl/>.

Przeprowadzono mini kursy dla młodzieży od 13 r.ż. z zakresu mediacji i rozwiązywania konfliktów oraz z zakresu komunikacji bez przemocy dla rodziców dostępne po zalogowaniu na interaktywnej platformie e-learningowej pod adresem: <https://nvcwszkole.pl/>.

- c) opracowano i upowszechniono interaktywny przewodnik dla nauczycieli i dyrektorów szkół i placówek oświatowych, który zawiera praktyczne

⁷ Konkurs, Profilaktyka zdrowia psychicznego w szkole – myślimy pozytywnie. Prowadzenie działań na rzecz upowszechniania wiedzy na temat zdrowia psychicznego i jego uwarunkowań, kształtowanie przekonań, postaw, zachowań i stylu życia wspierającego zdrowie psychiczne, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu, przeciwdziałanie seksualizacji dzieci i młodzieży – w szczególności przez prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych. - zadanie z zakresu zdrowia publicznego zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz.U. 2016 poz. 1492) oraz konkurs: Wspieranie szkół i placówek oświatowych w realizacji skutecznych działań wychowawczo-profilaktycznych.

i skuteczne rozwiązania w zakresie wzmacniania czynników chroniących i ograniczaniu czynników ryzyka w środowisku szkolnym. Szkolenia on-line, e-booki dla każdego przedziału wiekowego, materiały, prezentacje multimedialne, dostępne są na stronie: <https://myslepozytywnie.pl/>.

- d) przygotowano i uruchomiono kanał online informacyjno-edukacyjny dla rodziców - projekt „My-Rodzice”, który jest dostępny w serwisie Facebook: https://www.facebook.com/Projekt-My_Rodzice-100950355225712 oraz w serwisie: YouTube:

https://www.youtube.com/channel/UC2_65qRDrzTG8_6mZzmsjrg/videos.

Istotą projektu było wsparcie rodziców w wychowaniu dzieci i podpowiadanie, jak dbać o jakość relacji z dzieckiem i wzmacniać więzi rodzinne, by w konsekwencji chronić dzieci przed zagrożeniami społecznymi. Projekt zawiera 29 krótkich materiałów filmowych, wywiadów ze specjalistami;

- e) przygotowano i uruchomiono sieć wsparcia rówieśniczego w zakresie wzmacniania i ochrony zdrowia psychicznego uczniów i uczennic w środowisku szkoły/placówki oraz przeciwdziałania zachowaniom autodestrukcyjnym wśród dzieci i młodzieży;
- f) opracowano materiały dla nauczycieli, w tym wychowawców klas i specjalistów dotyczących działań postwencyjnych do wykorzystania w działaniach profilaktycznych w szkołach.

Ad 4.

Ministerstwo Edukacji i Nauki nie prowadzi działań prozdrowotnych skierowanych tylko i wyłącznie do kobiet.

Edukacja zdrowotna odgrywa ważną rolę w kształceniu i wychowaniu uczniów, a zadaniem szkoły jest wdrożenie dzieci i młodzieży do zachowań higienicznych, bezpiecznych dla zdrowia własnego i innych osób. Ugruntowanie wiedzy z zakresu prawidłowego odżywiania się, korzyści płynących z aktywności fizycznej, a także stosowania profilaktyki wpływają na dorosłe życie dzieci i młodzieży zarówno chłopców i dziewcząt. Ważne jest całościowe podejście do edukacji zdrowotnej jako kluczowej w wyposażeniu dzieci i młodzieży w wiedzę i umiejętności potrzebne do dbania o własne zdrowie i bliskich.

Obniżenie zachorowalności na choroby nowotworowe poprzez edukację zdrowotną, promocję zdrowia i profilaktykę, w tym kształtowanie świadomości prozdrowotnej i propagowanie zdrowego stylu życia to wieloletni proces, poparty działaniami wielosektorowymi.

Ministerstwo Edukacji i Nauki we współpracy z Ministrem Zdrowia i Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Sportu jest odpowiedzialne za realizację zadania 2.2. w ramach programu Narodowa Strategia Onkologiczna na lata 2020-2030, tj. *wypracowanie kompleksowych rozwiązań w zakresie szkolnej edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia, np. przez opracowanie Edukacyjnego Programu dla Zdrowia w Szkołach, celem wzmacniania tego obszaru nauczania w szkołach oraz podniesienia kompetencji prozdrowotnych dzieci i młodzieży.*

W ramach współpracy nad materiałami edukacyjnymi z Ministerstwem Zdrowia w październiku 2020 r., za pośrednictwem kuratoriów oświaty, dostarczono do szkół podstawowych grę edukacyjną „Piramida Zdrowia”. Piramida zdrowia uwzględnia codzienną dawkę aktywności fizycznej i rekomenduje co najmniej godzinę dziennie ćwiczeń w różnej formie.

Aktualnie przygotowywane jest w Ministerstwie Zdrowia – we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki - zamówienie publiczne, którego przedmiotem jest opracowanie materiałów dydaktycznych do zajęć o zdrowiu dla klas 4-8 szkół podstawowych oraz dla szkół ponadpodstawowych.

Ponadto Ministerstwo Edukacji i Nauki docenia oraz wspiera ogólnopolskie programy profilaktyki, w tym np. czerniaka. Edukacja zdrowotna z zakresu profilaktyki nowotworów skóry jest kluczowa w zakresie zmniejszenia zachorowań.

Na stronie internetowej ORE utworzono Bank Dobrych Praktyk, w którym zamieszczane są doświadczenia szkół w zakresie promocji zdrowia oraz konkretne przykłady działań, stanowiących inspirację oraz wsparcie dla wszystkich zainteresowanych placówek w podejmowaniu systemowych działań w zakresie zdrowego odżywiania oraz zwiększania aktywności fizycznej.

W ramach działań prozdrowotnych dzieci i młodzieży realizowany jest Program Szkoła i Przedszkole Promujące Zdrowie, który zawiera szerokie działania dotyczące promocji zdrowia fizycznego, psychicznego i relacji społecznych. Od prawie 30 lat Program systematycznie i planowo tworzy środowisko społeczne i fizyczne sprzyjające zdrowiu i dobremu samopoczuciu całej społeczności szkolnej, a od 2018 r. także i przedszkolnej. Ponadto realizacja programu wspiera nie tylko rozwój kompetencji dzieci i młodzieży, ale także pracowników i rodziców w zakresie dbałości o zdrowie przez całe życie. Sieć szkół i przedszkoli ukierunkowuje zainteresowane osoby na utrzymanie dobrostanu zdrowotnego. Działalność ta dopasowana jest do wieku i stopnia sprawności odbiorców.

Minister Edukacji i Nauki nadzoruje system certyfikacji szkół i placówek będących w sieci szkół i przedszkoli promujących zdrowie. Upowszechnianie koncepcji szkół i przedszkoli promujących zdrowie zostało wymienione wśród zadań koordynacyjnych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025. Program w swoich działaniach koncentruje się na propagowaniu zdrowego stylu życia, tworzy warunki (fizyczne i społeczne) sprzyjające ochronie zdrowia oraz umożliwia aktywne uczestnictwo społeczności szkolnej w działaniach na rzecz zdrowia. Warunki oraz organizacja nauki i pracy ma na celu sprzyjać zdrowiu i dobremu samopoczuciu uczniów, nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz współpracy z rodzicami.

Ad 7.

Realizacja w szkołach zagadnień z zakresu edukacji zdrowotnej dostarcza uczniom informacji o różnych zagrożeniach zdrowia oraz możliwościach ich ograniczania.

W ramach bloku tematycznego edukacja zdrowotna, który jest realizowany w trakcie nauki różnych przedmiotów (przyrody, biologii, wychowania

fizycznego, edukacji dla bezpieczeństwa, wychowanie do życia w rodzinie), uczeń nabywa wiedzę i umiejętności z zakresu m.in. dbałości o własne zdrowie i innych, przygotowuje się do podejmowania działań mających na celu zdrowy styl życia oraz kształtuje postawy odpowiedzialne za własne zdrowie.

Podczas lekcji przyrody uczeń doskonali umiejętności i wiedzę dotyczącą zapobiegania chorobom, na zajęciach biologii - poznaje sposoby profilaktyki chorób zakaźnych, w tym przedstawia drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób wywołanych przez wirusy oraz przez bakterie. Szczegółowe treści nauczania, pozwalają na zapoznanie się z budową i funkcjonowaniem wybranych narządów układu odpornościowego. Uczeń rozróżnia odporność wrodzoną i nabytą oraz opisuje sposoby nabywania odporności (czynnej, biernej, naturalnej i sztucznej); porównuje istotę działania szczepionek i surowic; podaje wskazania do ich zastosowania oraz uzasadnia konieczność stosowania obowiązkowych szczepień ochronnych. Jednocześnie ważnym czynnikiem wpływającym na efektywność działań profilaktycznych jest współdziałanie i współpraca wielu podmiotów, instytucji i organizacji działających w obszarze zdrowia publicznego oraz systematyczna edukacja i informacja w tym zakresie.

Już w listopadzie 2018 r. Minister Edukacji Narodowej Anna Zalewska i Główny Inspektor Sanitarny Jarosław Pinkas skierowali do dyrektorów szkół, przedszkoli i placówek oświatowych oraz rodziców specjalny list dotyczący zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom przed skutkami chorób zakaźnych. Stanowi on apel do rodziców odpowiedzialnych za zdrowie swoich dzieci, aby wyciągnęli wnioski z obecnej sytuacji epidemiologicznej. Pochopna decyzja odmowy poddania dzieci szczepieniom ochronnym może skutkować poważnymi konsekwencjami zdrowotnymi związanymi z powikłaniami chorób zakaźnych. Poprzez szczepienia udało się zmniejszyć liczbę zachorowań na wiele chorób, a niektóre z nich całkowicie wyeliminować. Poddanie dzieci szczepieniom ochronnym jest gwarancją ich bezpieczeństwa. List wysłany został do każdej szkoły w Polsce⁸.

Dodatkowo uprzejmie informuję, że Ministerstwo Edukacji i Nauki już pod koniec 2020 r. upowszechniało akcję szczepień przeciw COVID-19 dla nauczycieli w ramach realizacji Narodowego Programu Szczepień Przeciw COVID-19, które rozpoczęły się od 12 lutego br. Natomiast od 7 czerwca 2021 r. rozpoczęły się szczepienia dzieci powyżej 12 r.ż., które są obecnie możliwe także na terenie szkoły.

Szczepienia przeciw COVID-19 są kluczowe w zakresie ograniczenia ryzyka zakażenia oraz realizacji polityki społecznej skierowanej na zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego wszystkich obywateli. Działania te mają charakter

Ad 10.

W ramach działania 1.5. Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” Ministerstwo Edukacji i Nauki przekazało jednostkom samorządu terytorialnego środki na przygotowanie i utrzymanie miejsc w bursach lub internatach dla uczennic w ciąży, w formie odrębnego – jednoosobowego pokoju,

⁸ <https://www.gov.pl/web/edukacja/list-minister-anny-zalewskiej-i-glownego-inspektora-sanitarnego-w-sprawie-szczepien-ochronnych-dzieci>

w którym zapewnione zostaną maksymalnie komfortowe warunki pobytu uczennicy do czasu urodzenia dziecka. Utworzono 219 takich miejsc.

Ad 11.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 70 gwarantuje prawo do nauki każdemu bez względu na wiek, płeć lub status ekonomiczny, zaś na władze publiczne nakłada obowiązek zapewnienia obywatelom powszechnego i równego dostępu do wykształcenia, m.in., poprzez tworzenie i wspieranie systemów indywidualnej pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczących się.

Odpowiednio do wskazanych powyżej gwarancji konstytucyjnych system oświaty zapewnia możliwość uzupełniania przez osoby dorosłe wykształcenia ogólnego, zdobywania lub zmiany kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych⁹. System edukacji osób dorosłych, zdefiniowany w ustawie Prawo oświatowe jako kształcenie ustawiczne¹⁰, jest zorganizowany w sposób umożliwiający skuteczną i efektywną realizację polityki państwa w zakresie kształcenia kadr dla gospodarki, zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu, a także aktywizacji zawodowej poszczególnych grup społecznych, w tym kobiet i seniorów. Obejmuje kształcenie w szkołach dla dorosłych, branżowych szkołach II stopnia i szkołach policealnych, a także w formach pozaszkolnych (na kursach). Zapewnia elastyczność nauki poprzez możliwość uznawania wcześniej uzyskanych efektów kształcenia, jak również zapewnienia takiego trybu nauki, który ułatwia pokonywanie ograniczeń czasowych spowodowanych obowiązkami rodzinnymi lub zawodowymi (kształcenie w formie zaocznej, z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość)¹¹.

Należy podkreślić, że kształcenie w szkołach publicznych i na kwalifikacyjnych kursach zawodowych prowadzonych przez publiczne szkoły i placówki jest bezpłatne¹². Zapewnienie kształcenia w szkołach ponadpodstawowych, w szczególności w szkołach branżowych II stopnia, szkołach policealnych i na kwalifikacyjnych kursach zawodowych, jest zadaniem oświatowym powiatów¹³.

Ad 12.

Podstawa programowa wyznacza wymagania dotyczące wiedzy i umiejętności, które powinien posiadać uczeń po zakończeniu określonego etapu edukacyjnego¹⁴. Przepis powyższy dotyczy wszystkich uczniów danego etapu edukacyjnego - bez względu na wielkość miejscowości, w której znajduje się szkoła.

Rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów stanowi jeden z priorytetów kształcenia ogólnego.

⁹ Art. 1 pkt 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 1082, późn. zm.).

¹⁰ Art. 4 pkt 30 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz.U. poz. 652).

¹² Art. 14 ust. 1 pkt 1 i art. 117 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe.

¹³ Art. 11 ust. 2 pkt 3 i ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe.

¹⁴ Art. 4 pkt 24 ustawy – Prawo oświatowe (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1082).

Preambuła podstawy programowej¹⁵ wyraźnie wskazuje, że szkoła ma stwarzać uczniom warunki do nabywania wiedzy i umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów z wykorzystaniem metod i technik wywodzących się z informatyki, w tym logicznego i algorytmicznego myślenia, programowania, posługiwania się aplikacjami komputerowymi, wyszukiwania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, posługiwania się komputerem i podstawowymi urządzeniami cyfrowymi oraz stosowania tych umiejętności na zajęciach z różnych przedmiotów m.in. do pracy nad tekstem, wykonywania obliczeń, przetwarzania informacji i jej prezentacji w różnych postaciach.

W celu wzmocnienia edukacji informatycznej Ministerstwo Edukacji i Nauki podejmuje wiele działań i projektów, z których swobodnie skorzystać mogą wszystkie szkoły w kraju.

1) Ogólnopolski projekt grantowy pn. Centrum Mistrzostwa Informatycznego (CMI)

Od grudnia 2018 r. realizowany jest ogólnopolski projekt grantowy pn. Centrum Mistrzostwa Informatycznego, którego celem jest podniesienie kompetencji kadry dydaktycznej, tj. osób prowadzących zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania informatyczne, a także aktywizacji młodzieży uzdolnionej informatycznie, pobudzania kreatywności oraz promowania współpracy zespołowej w ramach kół informatycznych.

Projekt CMI stanowi kompleksową koncepcję wzmocnienia polskiej edukacji informatycznej ukierunkowanej na kształcenie uzdolnionych uczniów przy zaangażowaniu najlepszych uczelni technicznych w kraju. Dzięki realizacji wskazanych celów projekt wzmocni u uczniów chęć rozwoju zainteresowań z zakresu algorytmiki i programowania, posłuży także upowszechnieniu idei konkursów informatycznych oraz wyłoni zespoły zdolne do podjęcia rywalizacji w zawodach informatycznych na poziomie krajowym oraz ogólnokształcącym.

Projekt skierowany jest do nauczycieli szkół podstawowych, ponadpodstawowych, nauczycieli akademickich oraz innych osób dorosłych wykazujących zainteresowanie pracą z wybitnie uzdolnioną młodzieżą - uczniami klas IV-VI szkół podstawowych, uczniami klas VII-VIII szkół podstawowych, uczniami szkół ponadpodstawowych (liceów ogólnokształcących i techników oraz szkół branżowych I i II stopnia).

14 lipca br. Rada Programowa zatwierdziła listę z wynikami I etapu naboru na granty do III edycji Centrum Mistrzostwa Informatycznego. Nabór do III edycji projektu na rok szkolny 2021/2022 zakończył się 15 czerwca 2021 r. Do III edycji

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356, z późn. zm.); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467, z późn. zm.).

projektu Centrum Mistrzostwa Informatycznego wnioski składali ubiegłorocznymi grantobiorcy oraz osoby aplikujące po raz pierwszy. Łącznie złożono 1934 wnioski.

2) Rządowy program „Aktywna tablica”

W latach 2017-2019 realizowano rządowy program rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych „Aktywna tablica”. W programie mogły uczestniczyć wszystkie szkoły podstawowe, a jego celem było:

- wyposażenie lub doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji programów nauczania z wykorzystaniem TIK,
- zapewnienie uczniom szkół podstawowych dostępu do pomocy dydaktycznych, w szczególności tablic interaktywnych z projektorem, głośników lub innych urządzeń pozwalających na przekaz dźwięku lub interaktywnych monitorów dotykowych do kształcenia kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie posługiwania się TIK oraz do rozwijania zainteresowań i uzdolnień uczniów w ramach zajęć pozalekcyjnych,
- zapewnienie uczniom, a także ich nauczycielom szkoleń umożliwiających efektywne korzystanie z tablic interaktywnych lub interaktywnych monitorów dotykowych.

Szkoły mogły otrzymać na zakup pomocy dydaktycznych maksymalnie 14 tys. zł. Organ prowadzący miał obowiązek wnieść minimalny wkład własny w kwocie 3,5 tys. zł. W ramach programu szkoły podstawowe doposażyły się w szczególności w: tablice interaktywne, projektory, głośniki, interaktywne monitory dotykowe. Łącznie w latach 2017-2019 wsparcie uzyskało 12 016 szkół podstawowych w kraju i za granicą.

Od października 2020 r. realizowana jest kolejna edycja rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych „Aktywna tablica na lata 2020-2024”. Ze względu na szacowany zakres wyposażenia szkół, zróżnicowane potrzeby uczniów i nauczycieli w zakresie korzystania ze sprzętu, pomocy dydaktycznych i narzędzi do terapii nastąpiła przebudowa programu w stosunku do poprzedniej edycji programu na lata 2017-2019, m.in. zostały określone inne progi wsparcia finansowego dla szkół, w których kształcą się uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniowie niewidomi oraz uczniowie z niepełnosprawnościami.

Wsparciem finansowym z nowej edycji programu na lata 2020–2024 zostały/zostaną objęte:

- 2670 szkół podstawowych, które nie otrzymały wsparcia finansowego w poprzedniej edycji programu,
- 5870 szkół ponadpodstawowych,
- 267 szkół kształcących uczniów niewidomych,

- 11 specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych,
- 4530 szkół kształcących uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami¹⁶,

przy założeniu, że:

- każda szkoła podstawowa i ponadpodstawowa lub szkoła za granicą może wnioskować o udzielenie wsparcia finansowego w wysokości nie wyższej niż 14 tys. zł,
- każda szkoła podstawowa kształcąca uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami, może wnioskować o udzielenie wsparcia finansowego w wysokości nie wyższej niż 35 tys. zł,
- każda szkoła podstawowa kształcąca uczniów niewidomych może wnioskować o udzielenie wsparcia finansowego w wysokości nie wyższej niż 35 tys. zł,
- każdy specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy może wnioskować o udzielenie wsparcia finansowego na zakup drukarki w wysokości nie wyższej niż 100 tys. zł.

Jak wynika ze sprawozdań przekazanych przez wojewodów oraz poszczególnych ministrów, o udział w programie w 2020 r. zawnioskowało łącznie 4 466 szkół. Zakwalifikowano do objęcia wsparciem finansowym 2 474 szkoły, natomiast ostatecznie w programie wzięły udział 2 453 szkoły¹⁷.

W 2020 r. zostało zakupionych łącznie 3 695 różnego rodzaju pomocy dydaktycznych za kwotę 33 691 288,79 zł (kwota wykorzystanego wsparcia finansowego), określonych w ramach programu „Aktywna tablica”, w tym:

- 8 079 laptopów wraz ze sprzętem umożliwiającym przetwarzanie wizerunku i głosu udostępnianego przez ucznia lub nauczyciela w czasie rzeczywistym za pośrednictwem transmisji audiowizualnej,
- 300 tablic interaktywnych z projektorem ultrakrótkoogniskowym,
- 228 tablic interaktywnych bez projektora ultrakrótkoogniskowego,
- 507 projektorów,
- 139 projektorów ultrakrótkoogniskowych,
- 834 głośniki lub inne urządzenia pozwalające na przekaz dźwięku,
- 1 687 interaktywnych monitorów dotykowych o przekątnej ekranu co najmniej 55 cali, 213 aplikacji stanowiących specjalistyczne oprogramowanie lub materiały edukacyjne, wykorzystujące TIK, takie jak: wirtualne laboratoria, materiały do nauczania kodowania i robotyki.

¹⁶ Zakłada się, że wsparciem finansowym z Programu zostanie objętych około 1/3 wszystkich szkół podstawowych, w których odbywa się kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

¹⁷ 21 szkół zrezygnowało ze wsparcia finansowego na zakup pomocy dydaktycznych po pozytywnej kwalifikacji wniosku.

3) Projekt Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (OSE)

Od 2017 r. jest realizowany projekt Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej. Jest to wspólne przedsięwzięcie Ministra Edukacji i Nauki oraz Ministra Cyfryzacji, a operatorem projektu jest Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy.

Program OSE jest prowadzony w celu:

- zapewnienia szkołom szerokopasmowego dostępu do bezpiecznego internetu,
- podnoszenia poziomu kompetencji cyfrowych uczniów,
- umożliwienia wspomagania procesu kształcenia w szkołach poprzez dostęp do zasobów dostępnych w internecie,
- wyrównania szans edukacyjnych wszystkich uczniów w Polsce, w szczególności tych, którzy mieszkają na terenach słabiej zaludnionych i uczących się w małych szkołach.

Korzystanie z OSE jest dobrowolne, przy czym operator ma za zadanie zapewnić wszystkim zainteresowanym szkołom w Polsce taką możliwość.

Do 31 lipca 2021 umowę z OSE podpisało 20 586 szkół. Dostęp do OSE ma 19 797 szkół, z których:

- 17 643 - pełną usługę OSE (zapewniającą szkole symetryczny internet 100/100),
- 2 154 - usługę alternatywną (taka usługa, zgodnie z ustawą, jest zapewniana w przypadku braku możliwości świadczenia pełnej usługi OSE ze względu na chwilowy brak infrastruktury związany z inwestycjami operatorów).

Projekt Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej zdobył nagrodę w prestiżowym konkursie WSIS Prizes 2018, przyznawaną przez agendę ONZ – Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU)¹⁸. Nagrody WSIS są największym na świecie, rocznym zgromadzeniem społeczności „ICT for development”, które jest organizowane przez Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU).

4) Rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli

➤ Ogólnopolskie Projekty szkoleniowe dla nauczycieli

Zmiany w podstawie programowej wdrażane od 2017 r. zostały obudowane działaniami wspierającymi szkoły i nauczycieli, w szczególności odpowiednimi działaniami placówek doskonalenia nauczycieli oraz uruchomieniem ogólnopolskich projektów szkoleniowych dla nauczycieli, dzięki którym mają oni możliwość uzyskania nowych kompetencji oraz rozwijania umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami w procesie kształcenia. Chodzi

¹⁸ 20 marca 2020 w Genewie odbył się finał międzynarodowego konkursu World Information Summit on the Information Society (WSIS). Laureatów wybierano w 18 kategoriach. OSE zwyciężyła w grupie projektów „Action Line C1”.

przede wszystkim o poniżej wymienione projekty realizowane dzięki funduszom UE:

- „Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej” – szkolenia dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej z nauczania programowania,
- „Działania szkoleniowe na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych” – projekt Lekcja: Enter, w ramach którego są prowadzone w całym kraju szkolenia dla nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących z wykorzystywania narzędzi i zasobów cyfrowych w procesie dydaktycznym.

Według stanu na dzień 6 sierpnia 2021 r. 25 930 nauczycieli skorzystało ze szkoleń w ramach projektu Lekcja: Enter, przy czym 7 424 nauczycieli pozostaje w trakcie szkoleń, a 18 506 nauczycieli ukończyło szkolenia.

Docelowo szkoleniami zostanie objętych 75 tys. nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Udział w szkoleniu realizowanym w ramach projektu „Lekcja: Enter” jest bezpłatny. Mogą w nim uczestniczyć nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej, przedmiotów humanistycznych, matematyczno-przyrodniczych, artystycznych oraz informatyki zarówno ze szkół podstawowych, jak i ponadpodstawowych.

Z uwagi na aktualną sytuację obecnie szkolenia są prowadzone tylko on-line. Szczegółowe informacje o projekcie, w tym lista podmiotów, do których można zgłaszać się na szkolenia, znajdują się na stronie <https://lekcjaenter.pl/strona/19/o-szkoleniach>.

Ministerstwo Edukacji i Nauki podjęło również prace obejmujące wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i pomocą nauczycielom w prowadzeniu kształcenia na odległość.

➤ Studia podyplomowe dla nauczycieli

W Radzie ds. Informatyzacji Edukacji (RIE) przy Ministrze Edukacji Narodowej zostały opracowane standardy, programy i harmonogramy nauczania na kwalifikacyjnych i doskonalących studiach podyplomowych dla nauczycieli informatyki. Podobne materiały opracowano dla doskonalącego studium dla nauczycieli informatyki obejmującego 120 godzin zajęć oraz dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, czyli uczących w klasach 1-3, w zakresie edukacji informatycznej.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, studia podyplomowe może prowadzić uczelnia, która oferuje studia kierunkowe pokrywające wymagania podstawy programowej, w tym przypadku w zakresie informatyki na poziomie magisterskim.

W związku z powyższym, Minister Edukacji i Nauki wystąpił do 13 uczelni z propozycją organizacji studiów podyplomowych z informatyki dla nauczycieli. Wstępną zgodę na organizację studiów podyplomowych wyraziło 7 uczelni. Obecnie uzgadniane są umowy na realizację tych studiów.

➤ Doskonalenie nauczycieli

Czynni nauczyciele mają możliwość rozwijania kompetencji cyfrowych w ramach form doskonalenia oferowanych przez placówki doskonalenia nauczycieli. Publiczne placówki doskonalenia mają obowiązek organizowania i prowadzenia doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie wynikającym z ustalonych przez Ministra Edukacji i Nauki kierunków polityki oświatowej państwa oraz wprowadzanych zmian w systemie oświaty. W związku ze wskazanymi niżej kierunkami polityki oświatowej państwa, placówki doskonalenia każdego roku przygotowują ofertę szkoleniową dla nauczycieli, uwzględniającą szkolenia z zakresu kompetencji cyfrowych i informatycznych.

Poza placówkami doskonalenia nauczycieli organizowanie i prowadzenie wspomagania szkół w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym w szczególności w wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej, jest także zadaniem obowiązkowym publicznych bibliotek pedagogicznych. One także mają obowiązek organizowania i prowadzenia wspomagania szkół z uwzględnieniem kierunków polityki oświatowej państwa.

5) Rozwijanie Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej www.zpe.gov.pl

Wspieranie procesu kształcenia obejmuje również udostępnione, bezpłatne e- materiały do kształcenia ogólnego i zawodowego. Materiały są dostępne na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej www.zpe.gov.pl (do 28 maja 2021 r. pod adresem www.epodreczniki.pl) – kompleksowym środowisku nauczania-uczenia się, które umożliwia m.in. dystrybucję i tworzenie przez użytkowników własnych, autorskich wersji e-materiałów dostosowanych do potrzeb konkretnych grup uczniów oraz komunikację uczeń-nauczyciel.

Platforma może być wykorzystywana podczas realizacji procesu kształcenia w formie stacjonarnej z wykorzystaniem TIK, ale pozwala także na planowanie procesu nauki zdalnej i monitorowanie postępów uczniów, a dzięki wbudowanym modułom komunikacyjnym umożliwia komunikację pomiędzy nauczycielami i uczniami oraz pomiędzy uczniami. Platforma jest cały czas rozwijana – m.in. do końca 2021 roku Zintegrowana Platforma Edukacyjna będzie modyfikowana i rozwijana w ramach projektu unijnego pn. „Rozwój funkcjonalności Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej epodreczniki.pl zwiększających możliwości nauki zdalnej” realizowanego przez Centrum Informatyczne Edukacji (jednostka podległa Ministrowi Edukacji i Nauki).

Niemal każdy materiał dydaktyczny zamieszczony na ZPE zawiera pytania otwarte lub ćwiczenia interaktywne, których wyniki mogą być zapisywane w profilu ucznia i dostępne w postaci raportów dla nauczyciela.

Zamieszczone na ZPE materiały dydaktyczne są:

- bezpłatne;
- dostępne w dowolnym miejscu przez 24h/7 dni w tygodniu;
- kompleksowym zbiorem otwartych zasobów edukacyjnych umożliwiających realizację podstawy programowej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

Od początku realizacji projektów finansowanych w POWER do dnia 22 lipca 2021 r. na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej zostało opublikowanych 8 296 nowych e-materiałów dydaktycznych przypisanych do obowiązującej podstawy programowej kształcenia ogólnego, w tym do poszczególnych etapów edukacyjnych:

- 2252 e-materiały dydaktyczne kształcenia ogólnego do II etapu edukacyjnego (klasy 4-8 szkoły podstawowej),
- 6044 e-materiały dydaktyczne kształcenia ogólnego do III etapu edukacyjnego (klasy 1-4 szkoły ponadpodstawowej).

6) Zerowa stawka VAT na laptopy i tablety dla szkół

Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 21 kwietnia 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie towarów i usług, dla których obniża się stawkę podatku od towarów i usług oraz warunków stosowania stawek obniżonych¹⁹ została wprowadzona 0% stawka podatku VAT na laptopy i tablety, jeżeli zostaną przekazane przez podmioty gospodarcze placówkom oświatowym w formie pisemnej umowy darowizny. Rozwiązanie obowiązuje do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii ogłoszonego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

Ad 13.

Jednym z głównych zamierzeń Ministerstwa Edukacji i Nauki jest zapewnienie wysokiej jakości, włączającej (integracyjnej) i dostępnej, także cenowo, edukacji przedszkolnej dla dzieci w wieku od 3. roku życia do rozpoczęcia edukacji szkolnej, stanowiącej odpowiedź na zmiany demograficzne, konieczność zapewniania dzieciom odpowiedniej wiedzy, umiejętności i kompetencji na przyszłość, przeciwdziałania zagrożeniu przedwczesnym zakończeniem nauki szkolnej, ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz stwarzania warunków do osiągania sukcesów w życiu dorosłym.

Ważne jest przy tym budowanie wśród rodziców, nauczycieli oraz samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych przekonania o znaczeniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej, prawne, finansowe i programowe wsparcie tworzenia innych form wychowania przedszkolnego oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.

Zgodnie z art. 31 ust. 6 ustawy *Prawo oświatowe*, dzieci w wieku 3–5 lat mają prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego w przedszkolu, w oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego. Dziecko w wieku 6 lat jest obowiązane odbyć roczne przygotowanie przedszkolne w przedszkolu, w oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego.

Zakładanie i prowadzenie przedszkoli jest zadaniem własnym, obowiązkowym gmin. Gminy są zobowiązane do zapewnienia miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego dla wszystkich uprawnionych dzieci²⁰. Ustalona przez radę

¹⁹ Dz.U. poz. 715 oraz poz. 2188.

²⁰ Zgodnie z art. 31 ust. 8 ustawy *Prawo oświatowe*.

gminy sieć publicznych przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego powinna zapewniać wszystkim dzieciom zamieszkałym na terenie gminy, obowiązany do realizacji rocznego przygotowania przedszkolnego możliwość spełniania tego obowiązku, zaś dzieciom pięcioletnim, czteroletnim oraz trzyletnim – gwarantować miejsca realizowania wychowania przedszkolnego.

Gmina nie może zrzec się realizacji zadania własnego. Niezapewnienie miejsc wychowania przedszkolnego dzieciom mającym do tego prawo, jest naruszeniem przepisów prawa. Z ramienia państwa kontrolę nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego z punktu widzenia legalności sprawuje właściwy wojewoda. Zgodnie z art. 229 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*²¹, rodzice mogą złożyć do właściwego wojewody skargę dotyczącą działalności rady gminy.

W celu systematycznego zwiększania dostępności wychowania przedszkolnego, od 1 września 2013 r. gminy (a od 1 stycznia 2018 r. wszystkie jednostki samorządu terytorialnego) otrzymują wsparcie z budżetu państwa na realizację ich obowiązkowego zadania własnego w formie dotacji celowej.

Biorąc pod uwagę znaczenie edukacji przedszkolnej dla rozwoju dziecka i jego dalszej kariery w życiu dorosłym, zdecydowano o wsparciu finansowym jednostek samorządu terytorialnego z budżetu państwa. Od 1 września 2013 r. gminy otrzymują dodatkowe środki finansowe w postaci dotacji celowej na każde dziecko korzystające z wychowania przedszkolnego. Natomiast od 1 stycznia 2017 r. wychowanie przedszkolne dzieci w wieku 6 lat i powyżej finansowane jest w ramach podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego.

Każde dziecko korzystające z edukacji przedszkolnej w publicznych placówkach wychowania przedszkolnego ma ustawowo zagwarantowane co najmniej 5 godzin bezpłatnej edukacji dziennie (minimum 25 godzin tygodniowo).

W celu eliminowania barier (zwłaszcza ekonomicznych) w dostępie do edukacji przedszkolnej, ograniczono wysokość opłat pobieranych od rodziców za świadczenia udzielane przez publiczne placówki wychowania przedszkolnego w czasie przekraczającym ustalony przez radę gminy czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki (nie krótszy niż 5 godzin dziennie) od 1 września 2013 r. opłata ta nie może przekraczać 1 zł za godzinę zajęć.

Z kolei, wprowadzenie subwencjonowania dzieci 6-letnich korzystających z wychowania przedszkolnego skutkuje likwidacją opłat za czas edukacji przedszkolnej wykraczający poza ustalony w gminie czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki (nie krótszy niż 5 godzin). Rodzice dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego objętych subwencjonowaniem z budżetu państwa nie ponoszą już żadnych opłat, poza opłatami za wyżywienie. W ten sposób dzieci objęte obowiązkiem rocznego przygotowania przedszkolnego mają zapewnioną bezpłatną edukację.

Ad 16.

²¹ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*.

Kwestie edukacji seksualnej w szkołach regulują przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. *w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartościach rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego*²². Powyższe treści realizowane są od klasy IV szkoły podstawowej do klasy III szkół ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży w ramach zajęć „Wychowanie do życia w rodzinie” (dalej WDŻ). Uczniowie niepełnoletni nie biorze udziału w zajęciach, jeżeli rezygnację z nich pisemnie zgłosili dyrektorowi szkoły jego rodzice. Uczniowie pełnoletni może ją zgłosić sam. W każdym roku szkolnym nauczyciel prowadzący zajęcia wraz z wychowawcą klasy przeprowadza co najmniej jedno spotkanie informacyjne z rodzicami uczniów niepełnoletnich oraz z uczniami pełnoletnimi. Zgodnie z § 5 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia nauczyciel jest obowiązany przedstawić pełną informację o celach i treściach realizowanego programu nauczania, podręcznikach szkolnych oraz środkach dydaktycznych. Rodzice muszą mieć dostęp do rzetelnej informacji o zakresie zajęć edukacji seksualnej oraz wyjaśnienie, jakie treści są nią objęte, a jakie nie. Ważne jest, aby byli poinformowani także o korzyściach jakie wynikają z uczestnictwa ich dzieci w zajęciach WDŻ.

Dodatkowo, Minister Edukacji i Nauki z dniem 1 września 2021 r. wprowadził zmiany w rozporządzeniu *w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli*²³, polegające na rozszerzeniu katalogu kursów kwalifikacyjnych realizowanych przez placówki doskonalenia nauczycieli o kurs „Wychowanie do życia w rodzinie”, uprawniający do prowadzenia zajęć w szkole podstawowej. Wprowadzenie kursu spowodowane jest zauważalnym spadkiem liczby nauczycieli prowadzących ww. zajęcia. W ciągu ostatnich dwóch lat ubyłoby prawie 3500 nauczycieli posiadających kwalifikacje do prowadzenia zajęć z wychowania do życia w rodzinie, w tym ponad 2700 nauczycieli ze szkół podstawowych. W związku z tym został także opracowany nowy *ramowy plan i program kursu kwalifikacyjnego w zakresie wychowania do życia w rodzinie*, który będzie podstawą do opracowania szczegółowego planu i programu kursu przez placówkę, będącą organizatorem kursu.

Powyższe zmiany spowodują zwiększenie liczby wyspecjalizowanej kadry nauczycieli, którzy nie tylko zdobędą interdyscyplinarną wiedzę niezbędną do realizowania treści programowych WDŻ, ale będą także posiadać kompetencje i umiejętności przydatne do podejmowania w szkole działań wychowawczych i profilaktycznych.

W zakresie warunków i sposobu realizacji zajęć WDŻ w szkołach ponadpodstawowych w podstawie programowej wprowadzono zmianę²⁴

²² Dz. U. z 2014 r. poz. 395 oraz z 2017 r. poz. 1117.

²³ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 27 sierpnia 2021 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli*. (Dz. U. poz. 1601).

²⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 13 sierpnia 2021 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia*

polegającą na wykreśleniu istniejącego zalecenia ich realizacji na pierwszej lub ostatniej godzinie lekcyjnej. Tym samym dyrektor zyskał możliwość bardziej optymalnego planowania zajęć, a nauczycielom przedmiotu WDŻ zapewniono porównywalne z pozostałymi nauczycielami warunki.

Podkreślam, że Minister Edukacji i Nauki określił w podstawowych kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2021/2022 obszary związane zarówno z wychowaniem jak i kształtowaniem postaw społecznych, w tym wrażliwości na drugą osobę, m.in.:

- *Wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny, m.in. przez właściwą organizację zajęć edukacyjnych wychowanie do życia w rodzinie oraz realizację zadań programu wychowawczo-profilaktycznego.*
- *Wychowanie do wrażliwości na prawdę i dobro. Kształtowanie właściwych postaw szlachetności, zaangażowania społecznego i dbałości o zdrowie.*

Powyższe zagadnienia są realizowane we wszystkich szkołach i placówkach. Ponadto uprzejmie informuję, że nadzór pedagogiczny nad działalnością szkół i placówek mających siedzibę na obszarze danego województwa sprawuje właściwy terytorialnie kurator oświaty.

Z poważaniem

Wawrzyniec Roch Kowalski
Zastępca Dyrektora
/ – podpisany cyfrowo/

ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej. (Dz. U. poz. 1533); rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 13 sierpnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia. (Dz. U. poz. 1537).